

Referat fra møte i verdensarvrådet for Røros bergstad og Circumferensen, Blokkodden fredag 21.06.2019 kl.1000-1500

Tilstede; Lars Erik Hyllvang, Runa Finborud, Hans Vintervold, Jan Håvard Refsethås, Tove Martens, Odd Sletten, Torfinn Rohde, Nina Refseth (MIST) Ellen Klingenberg (MIST), Bjarne Granli (befaring), Ellen K. Bernst Grønland (befaring)

Forfall; Ragnhild Aashaug, Ellen Bergsrønning, Aasa Gjestvang, Kirsten Thyrum, Ragnhild Hoel, Kirsten Frønes, Thomas Ole Andersen.

Befaring Gløta

I forkant av møtet var det innkalt til befaring på Gløta-anlegget ved utløpet av Femunden.

Verdensarvrådsmedlemmene og Nina Refseth og Ellen Klingenberg fra MIST møtte på avkjørsel ved Fv 26, mellom Isterfossen og Femundsanden, hvor kultursjef Bjarne Granli tok imot og loset gruppa noen hundre meters spasertur på skogsti ned til Gløta. Her hadde museumskonsulent Ellen k. Bernst Grønland bålkaften klar på en tilrettelagt bål plass.

Smeltehytta ved Gløta ble planlagt og anlagt etter at Kopperverket konkluderte med at driften ved smeltehytta ved Femundshytten ble vanskelig, p.g.a. lite vatn i Butjønnbekken.

Smeltehytta sto ferdig i 1759, og ble kalt Nye Femundshytten. Som en del av prosjektet ville Kopperverket heve vannstanden i Gløten, og dermed Femunden med 1 norsk alen (62,4 cm) for at malmprammene på Femunden skulle komme helt fram til anlegget gjennom Søndre Gløtsund. Dambyggingen ga imidlertid en betydelig høyere vannstandsøkning (ca. 2m). Tidlig kom det protester både fra Rendølene som hadde fiskerettigheter i Gløta. De hevdet at vannstandshevingen ødela fisket. De svenske bøndene langs Klaraelva var redde for dambrudd og sunamilignende tilstander og protesterte også. Etter diverse kommisjoners arbeid, måtte Kopperverket avvikle Nye Femundshytten før den var kommet i gang. Både smeltehytta og dammen måtte rives. Smeltehytta ble revet i 1764, mens restene av damanlegget står igjen på begge sider av utløpet fra Gløten. Senere, i 1813, ble Drevsjømo smeltehytte etablert og overtok etter Femundshytta som ble endelig nedlagt i 1822.

Rapporten «Kulturlämningar vid Femundens södra ende»

<https://www.dropbox.com/s/bbqdu26c2c4h3oy/Rapport%20fra%20arkeologisk%20registrering%20NT%20kulturminner%20Femunden.pdf.pdf?dl=0> av Jannika Grimbe, gir en god oversikt over både denne historien og mange andre i området.

Området ved Gløta er godt egnet som et framtidig tilrettelagt informasjonspunkt i verdensarvsammenheng, sette i sammenheng med både utstillinger og friluftsmuseet på Blokkodden. Området må innarbeides i forvaltningsplanen.

Rådet forflyttet seg fra Gløta til Blokkodden, hvor det ble tatt lunch før selve møtet startet.

Sak 11/19 Godkjenning av innkalling til møte og referat fra møte 26.04.2019.

Innstilling; Møteinnkalling og referat godkjennes.

Vedtak; Møteinnkalling og referat ble godkjent.

Sak 12/19 Presentasjon av Museene i Sør-Trøndelag ved styreleder Ellen T. Klingenberg og administrerende direktør Nina Refseth.

Styreleder Ellen T. Klingenberg innledet med å påpeke viktigheten av et godt samarbeid mellom MIST og verdensarvrådet, spesielt i videreutviklingen av verdensarvsenteret.

Administrerende direktør Nina Refseth presenterte Mist og spesielt Rørosmuseets. Rørosmuseet er et svært velfungerende museum innen MIST-familien, med en spesiell portefølge. Hun pekte også på den videre utbyggingen av museet og verdensarvsenteret og at det er svært viktig at verdensarvrådet har en aktiv holdning til dette arbeidet og hjelper MIST innenfor de organer som er mulige finansieringskilder. Et forprosjekt startes opp i høst, med målsetting om å ha en modell for både innhold, utforming og finansiering klar i 2021. Refseth pekte også på viktigheten av et godt samarbeid med verdensarvkommunene, og med ANNO museum framover.

I det pågående arbeidet med regionreform er det viktig at Musea i Nord-Østerdalen, Engerdal og Trysil museum på Innlandssida, og Rørosmuseet på Trøndelagssida ikke blir museer i utkanten av de nye fylkene, men danner et kompetansesterkt tyngdepunkt i skjæringspunktet mellom fylkene.

I denne sammenhengen er verdensarvstatusen et særdeles viktig element. Verdensarven Røros bergstad og Circumferensen er den eneste verdensarven i begge fylkene, og verdensarvrådet er et viktig regionalt organ som fungerer godt.

Det ble påpekt fra flere av medlemmene i rådet at det er svært viktig at den regionale representasjonen i rådet er sterk og tilstedeværende. Dette er viktig for at verdensarven skal ha høy status også regionalt, ikke bare nasjonalt og lokalt.

Vedtak; Orienteringen fra MIST og påfølgende debatt tas til etterretning og oppfølging.

Sak 13/19 Oppfølging av sak 02/19 Markering av 10-årsjubileet for innskrivingen av Røros bergstad og Circumferensen på verdensarvlista

Innstilling; Det framlagte programmet for 10-årsmarkeringen i 2020 med datoer og tema følges opp av koordinator, jubileumskomiteen, faggruppa og verdensarvsenteret.

Vedtak; Det framlagte programmet for 10-årsmarkeringen i 2020 med datoer og tema følges opp av koordinator, jubileumskomiteen, faggruppa og verdensarvsenteret.

Det tas initiativ via fylkesmennene i Hedmark/Innlandet og Trøndelag for å invitere Kongehuset, klima- og miljøminister og kulturminister til et fellesarrangement omkring markeringen på Røros og på Femundshytta.

Hans Vintervold kontakter fylkesmannen i Trøndelag, og Lars Erik Hyllvang kontakter fylkesmannen i Hedmark for å «lodde stemningen» omkring et slikt opplegg.

Sak 14/19 Vindkraft i og utenfor Circumferensen

Innstilling; Verdensarvkoordinator lager et forslag til uttalelse til forslag til nasjonal ramme for vindkraft til neste verdensarvrådsmøte.

Vedtak; Verdensarvkoordinator lager et forslag til uttalelse til forslag til nasjonal ramme for vindkraft til neste verdensarvrådsmøte.

**Sak 15/19 Forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen.
Orientering v/verdensarvkoordinator**

Koordinator orienterte, og la spesielt vekt på hvordan planen skal behandle trusselproblematikken slik at en både ivaretar verdensarvverdiene gjennom konsekvensutredninger, og slik at forvaltningsorganene har et visst handlingsrom, spesielt på arealforvaltningssida.

Det ble også reist spørsmål om det bør legges inn et «nivå 2» -Strategier- mellom målformuleringene og strategiene.

Det ble også lagt fram en «lay-out-demo» til gjennomsyn.

Innstilling; Forvaltningsplanen ferdigbehandles for utsending på neste verdensarvrådsmøte.

Vedtak; Forvaltningsplanen ferdigbehandles for utsending på neste verdensarvrådsmøte.

Sak 16/19 Eventuell flytting av verdensarvrådsmøtet den 27.09.

Se sak overfor. Av hensyn til behandlingen av forvaltningsplanen flyttes har arbeidsutvalget vurdert å flytte neste møte i verdensarvrådet fra den 27.09. til den 23.08.

Vedtak; Det sendes ut et forslag til flere datoer for et møte i august, slik at all kan samles for behandle forvaltningsplanen.

Sak 17/19 Orienteringssaker

Skoleprosjektet Falun-Røros bergstad og Circumferensen v/Torfinn

Skolene fra Tolga, os, Røros og Holtålen er med så langt.

Falunskolene kommer på til Røros bergstad og Circumferensen i uke 38.

Det tas kontakt med Engerdal barne- og ungdomsskole for å høre om det er interesse for å være med til Falun våren 2020. Elevene fra Røros bergstad og Circumferensen drar til Falun våren, enten i uke 17 (april) eller 19 (mai) i 2020.

Status reguleringsplan og fredningsplan for Femundshytten v/Torfinn

Arbeidet er godt i gang. Feste AS er engasjert for å utarbeide både reguleringsplan og fredningsplan.

Vanndirektivet og tungmetallforurensing fra gruveområdene v/Torfinn

Det er etablert en arbeidsgruppe i regi av Trøndelag fylkeskommune. Gruppen møtes til et arbeidsseminar i oktober.

Vassrenna og Litjfellsjøen v/Torfinn

Prosjektet legges ut på Doffin den 24. juni. Anbudsbefaring gjennomføres 28. juni. Om noen gir et tilbud og dette kvalifiseres av ABAKUS, kan arbeidet startes opp i starten av september.

Sak 18/19 Eventuelt

Nordisk verdensarvforum 2.-4. september.

Runa, Torfinn og Magnus er påmeldt. Fra verdensarvsenteret kommer 8 personer til å delta.

Møtet ble avsluttet 1445.

Referent Torfinn Rohde